

dr Aneta Chrząszcz

Akademia Bialska im. Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

ORCID: 0000-0001-9749-274X

Studia Społeczne

ISSN 2081-0008

e-ISSN 2449-9714

str. 155–168

mgr Patryk Ochyra

Menadżerska Akademia Nauk Stosowanych w Warszawie

ORCID: 0000-0001-8991-4068

dr Sławomir Żurawski

Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Chełmie

ORCID: 0000-0001-9527-3391

mgr Adriana Dalba-Gołaszewska

ORCID: 0009-0009-6869-9624

PODSTAWOWE ELEMENTY POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO

FUNDAMENTAL ELEMENTS OF NATIONAL SECURITY POLICY

STRESZCZENIE

Niniejszy artykuł analizuje kluczowe aspekty polityki bezpieczeństwa narodowego, zwracając szczególną uwagę na polityczne i praktyczne elementy tej dziedziny na przykładzie Polski i Stanów Zjednoczonych. Celem artykułu jest zrozumienie podstawowych komponentów polityki bezpieczeństwa narodowego, ich ewolucji oraz sposobu ich implementacji w różnych kontekstach politycznych i geograficznych. W pierwszej części opisano fundamentalne elementy polityki bezpieczeństwa narodowego, w tym funkcje państwa związane z zapewnieniem porządku prawnego, ochroną obywateli oraz obroną integralności terytorialnej. Zidentyfikowano kluczowe cele polityki bezpieczeństwa, takie jak przetrwanie państwa, niezależność polityczna oraz stabilność wewnętrzna i zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy. Następnie autorzy skoncentrowali się na wpływie polityki wewnętrznej na bezpieczeństwo narodowe, analizując przemiany polityczne i ustrojowe w Polsce po 1989 roku, w tym wpływ demokratyzacji, przystąpienia do NATO i Unii Europejskiej oraz reform w Siłach Zbrojnych. Ostatnia

część dostarcza analizy praktycznych przykładów polityki bezpieczeństwa narodowego w Polsce i Stanach Zjednoczonych. Wskazuje, jak różne strategie i decyzje polityczne wpływają na implementację polityki bezpieczeństwa, pokazując, jak oba państwa dostosowują swoje podejścia do zmieniających się warunków globalnych i regionalnych. Na potrzeby artykułu sformułowano problem badawczy: Jakie są kluczowe elementy polityki bezpieczeństwa narodowego oraz jakie zmiany polityczne wpływają na jej kształt? Odpowiednio do postawionego pytania badawczego postawiono hipotezę badawczą, która zakłada, iż polityka bezpieczeństwa narodowego jest dynamicznym obszarem, którego skuteczność zależy od zdolności państw do adaptacji do zmieniających się warunków politycznych, społecznych i technologicznych. W pracy wykorzystano metody teoretyczne, takie jak analiza literatury przedmiotu, dokumentów, aktów prawnych oraz rzetelnych źródeł internetowych.

SŁOWA KLUCZOWE: bezpieczeństwo narodowe, polityka bezpieczeństwa, państwo, NATO, UE.

ABSTRACT

This article examines the key aspects of national security policy, paying particular attention to the political and practical elements of this field on the example of Polish and the United States. The aim of the article is to understand the basic components of national security policy, their evolution and how they are implemented in different political and geographical contexts. The first part describes the fundamental elements of national security policy, including the functions of the state related to ensuring legal order, protecting citizens and defending territorial integrity. Key security policy objectives were identified, such as the survival of the state, political independence, and internal stability and sustainable socio-economic development. The authors then focused on the impact of domestic policy on national security, analyzing the political and systemic changes in Poland after 1989, including the impact of democratization, accession to NATO and the European Union, and reforms in the Armed Forces. The last part provides an analysis of practical examples of national security policy in Poland and the United States. It shows how different strategies and policy decisions affect the implementation of security policy, showing how both countries adapt their approaches to changing global and regional conditions. For the purposes of the article, a research problem was formulated: What are the key elements of national security policy and what political changes affect its shape? In accordance with the research question, a research hypothesis was put forward, which assumes that national security policy is a dynamic area, the effectiveness of which depends on the ability of states to adapt to changing political, social and technological conditions. The work uses theoretical methods, such as the analysis of literature on the subject, documents, legal acts and reliable Internet sources.

KEY WORDS: national security, security policy, state, NATO, EU.

WSTĘP

W dzisiejszym złożonym i dynamicznym świecie bezpieczeństwo narodowe stanowi jeden z kluczowych filarów stabilności i dobrobytu każdego państwa. Polityka bezpieczeństwa narodowego jest fundamentem, na którym opiera się całokształt działań mających na celu ochronę suwerenności, integralności terytorialnej oraz bezpieczeństwa obywateli. W kontekście globalnych wyzwań, takich jak zmieniające się zagrożenia militarne, katastrofy naturalne, kryzysy zdrowotne oraz cyberzagrożenia, odpowiednia konstrukcja i skuteczne wdrożenie polityki bezpieczeństwa są nie tylko koniecznością, ale także imperatywem dla każdego nowoczesnego państwa.

Podstawowe elementy polityki bezpieczeństwa narodowego obejmują szerokie spektrum działań, które mają na celu zapewnienie bezpieczeństwa zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym. Strategia obrony narodowej stanowi rdzeń polityki bezpieczeństwa, definiując kierunki działań w zakresie ochrony przed zagrożeniami militarnymi oraz zarządzania konfliktami zbrojnymi. Współczesne strategie obronne muszą być elastyczne i zdolne do adaptacji w obliczu zmieniających się realiów geopolitycznych i technologicznych.

W zarządzaniu kryzysowym kluczowym aspektem jest gotowość do szybkiej reakcji na różnorodne sytuacje awaryjne, takie jak katastrofy naturalne, epidemie czy inne nagłe zagrożenia. Efektywne zarządzanie kryzysowe wymaga nie tylko sprawnie działających systemów wczesnego ostrzegania, ale także dobrze opracowanych planów ewakuacji, koordynacji służb ratunkowych i wsparcia dla poszkodowanych. Państwa muszą inwestować w rozwój i wdrażanie systemów, które umożliwiają szybkie i skuteczne działanie w obliczu nagłych kryzysów.

Bezpieczeństwo ekonomiczne jest kolejnym kluczowym elementem, który zapewnia stabilność gospodarki narodowej. Polityka bezpieczeństwa narodowego musi uwzględniać aspekty takie jak ochrona infrastruktury krytycznej, zarządzanie zasobami energetycznymi oraz zabezpieczenia finansowe. W obliczu rosnących zagrożeń związanych z cyberatakiem i destabilizacją rynków finansowych, kluczowe jest, aby państwa miały skuteczne mechanizmy ochrony swojej gospodarki przed kryzysami i zagrożeniami zewnętrznymi.

Współczesna polityka bezpieczeństwa narodowego nie może również ignorować zagrożeń związanych z cyberprzestrzenią. Bezpieczeństwo informacyjne, które obejmuje ochronę danych i systemów przed cyberatakami oraz zapewnienie integralności informacji, stało się jednym z kluczowych priorytetów. W dobie rosnącej liczby cyberprzestępstw i ataków na infrastrukturę IT, inwestowanie w technologie zabezpieczeń oraz rozwijanie strategii ochrony przed zagrożeniami cybernetycznymi stało się niezbędne.

Bezpieczeństwo społeczne, z kolei, koncentruje się na ochronie obywateli przed zagrożeniami, które mogą wpływać na ich bezpieczeństwo fizyczne i społeczne. W tym kontekście, polityki zwalczania przestępczości, ochrona przed terroryzmem oraz programy reintegracji społecznej są niezbędne do zapewnienia stabilności i harmonii społecznej.

W artykule autorzy przedstawiają poszczególne elementy polityki bezpieczeństwa narodowego, analizując ich znaczenie oraz skuteczność. Omówimy również sposób, w jaki różne państwa implementują te elementy w praktyce, korzystając z przykładów najlepszych praktyk i przypadków z rzeczywistego świata. Celem jest dostarczenie kompleksowego przeglądu, który pomoże zrozumieć, w jaki sposób polityka bezpieczeństwa narodowego wpływa na stabilność i bezpieczeństwo państwa w obliczu współczesnych wyzwań.

1. KLUCZOWE ELEMENTY POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO

Strategia obrony narodowej to fundament polityki bezpieczeństwa każdego państwa. W kontekście Polski, strategia obronna ma na celu zapewnienie ochrony przed zagrożeniami militarnymi oraz stabilizację sytuacji bezpieczeństwa wewnętrznego. W obliczu zmieniających się uwarunkowań geopolitycznych, w tym zagrażających konfliktów oraz ryzyk związanych z działaniami agresywnymi, istotne jest posiadanie elastycznej i adaptowalnej strategii obronnej. Polska jako członek NATO i Unii Europejskiej, posiada zintegrowany system obrony, który uwzględnia zarówno komponenty krajowe, jak i współpracę międzynarodową¹.

Strategia obrony narodowej obejmuje m.in. systemy obrony przeciwrakietowej, modernizację sprzętu wojskowego oraz rozwój zdolności obronnych w odpowiedzi na nowoczesne zagrożenia, takie jak cyberataki czy wojna hybrydowa. Działania te mają na celu nie tylko obronę przed bezpośrednim atakiem, ale także budowanie zdolności do szybkiej i skutecznej reakcji w sytuacjach kryzysowych².

Zarządzanie kryzysowe to kluczowy element polityki bezpieczeństwa narodowego, który zapewnia państwu zdolność do radzenia sobie z nagłymi sytuacjami awaryjnymi. W Polsce, system zarządzania kryzysowego obejmuje m.in. procedury wczesnego ostrzegania, plany ewakuacji oraz koordynację działań służb ratunkowych. Ważnym aspektem jest również budowanie zdolności do szybkiej mobilizacji zasobów w odpowiedzi na różne rodzaje zagrożeń, takie jak katastrofy naturalne, epidemie czy inne sytuacje kryzysowe³.

1 J. Kupiński, J. Keplin, *Wybrane aspekty analizy oceny ryzyka zagrożeń bezpieczeństwa narodowego*, „Rocznik Bezpieczeństwa Morskiego”, XVII/2023, s. 325.

2 *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2020.

3 *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 2013, s. 67.

Efektywne zarządzanie kryzysowe wymaga współpracy między różnymi instytucjami rządowymi, organizacjami pozarządowymi oraz sektorem prywatnym. Polska, podobnie jak inne państwa, stale rozwija swoje systemy zarządzania kryzysowego, aby sprostać nowym wyzwaniom i zwiększyć efektywność działań ratunkowych⁴.

Bezpieczeństwo ekonomiczne jest integralnym elementem polityki bezpieczeństwa narodowego, który ma na celu ochronę stabilności i funkcjonowania gospodarki kraju. W Polsce polityka bezpieczeństwa ekonomicznego obejmuje m.in. zabezpieczenia infrastruktury krytycznej, zarządzanie zasobami energetycznymi oraz ochronę przed zagrożeniami finansowymi⁵.

W obliczu globalnych wyzwań, takich jak zmienność rynków finansowych, zmiany klimatyczne czy kryzysy energetyczne, kluczowe jest, aby państwo posiadało skuteczne mechanizmy ochrony swojej gospodarki. Polska jako członek Unii Europejskiej, korzysta ze wspólnych polityk gospodarczych i finansowych, które mają na celu zapewnienie stabilności ekonomicznej na poziomie krajowym i unijnym.

W dobie cyfryzacji bezpieczeństwo informacyjne stało się jednym z najważniejszych elementów polityki bezpieczeństwa narodowego⁶. Ochrona danych i systemów przed cyberatakami oraz zapewnienie integralności informacji są kluczowe dla zapewnienia bezpieczeństwa narodowego. Polska, podobnie jak inne państwa, rozwija swoje systemy ochrony przed zagrożeniami cybernetycznymi, w tym inwestując w technologie zabezpieczeń oraz szkolenie specjalistów z zakresu cyberbezpieczeństwa. Bezpieczeństwo informacyjne obejmuje również tworzenie polityk ochrony danych osobowych oraz zapewnienie bezpieczeństwa infrastruktury krytycznej. Współpraca z międzynarodowymi partnerami oraz udział w globalnych inicjatywach na rzecz bezpieczeństwa cybernetycznego są kluczowe dla skutecznego zabezpieczenia przed zagrożeniami w tej dziedzinie⁷.

Bezpieczeństwo społeczne koncentruje się na ochronie obywateli przed zagrożeniami, które mogą wpływać na ich bezpieczeństwo fizyczne i społeczne. W Polsce, polityki bezpieczeństwa społecznego obejmują m.in. zwalczanie przestępczości, ochronę przed terroryzmem oraz programy reintegracji społecznej. Wzmacnianie bezpieczeństwa społecznego wymaga skutecznego działania służb mundurowych, rozwijania systemów monitorowania przestępczości oraz wdrażania programów profilaktycznych. Bezpieczeństwo społeczne jest ściśle powiązane z innymi aspekta-

4 S. Żurawski, Z. Ciekanowski, *Zarządzanie kryzysowe i jego miejsce w podsystemie kierowania bezpieczeństwem narodowym*, „Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla bezpieczeństwa” 4/2017 (37), s. 29.

5 O. Wasiuta, R. Klepka, R. Kopeć, *Vademecum bezpieczeństwa*, Wydawnictwo Libron, Kraków 2018, s. 140-141.

6 J. Nowicka, H. Elak, Z. Ciekanowski, *Bezpieczeństwo jako kategoria funkcjonowania państwa, w: Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa państwa. Cz. 2*, red. Z. Ciekanowski, Wydawnictwo Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, s. 168.

7 O. Wasiuta, R. Klepka, R. Kopeć, *Vademecum ...*, op. cit., s. 109.

mi polityki bezpieczeństwa narodowego, takimi jak zarządzanie kryzysowe czy bezpieczeństwo informacyjne. Skuteczna ochrona obywateli wymaga zintegrowanego podejścia, które uwzględnia różne rodzaje zagrożeń oraz potrzeby społeczeństwa.

Podstawowe elementy polityki bezpieczeństwa narodowego, takie jak strategia obrony, zarządzanie kryzysowe, bezpieczeństwo ekonomiczne, informacyjne i społeczne, stanowią integralną część systemu ochrony państwa. W obliczu współczesnych wyzwań, takich jak zmieniające się zagrożenia militarnie, kryzysy zdrowotne czy zagrożenia cybernetyczne, skuteczne zarządzanie tymi elementami jest kluczowe dla zapewnienia stabilności i bezpieczeństwa każdego państwa. Polska jako członek NATO i Unii Europejskiej, korzysta z międzynarodowych mechanizmów ochrony, jednocześnie rozwijając własne strategie i systemy zabezpieczeń, aby sprostać nowym wyzwaniom⁸.

2. ROLA PAŃSTWA W ZAPEWNIENIU BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO

Państwo pełni kluczową rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa narodowego, będąc centralnym aktorem w zakresie ochrony porządku, praworządności oraz interesów obywateli. Funkcje państwa obejmują zarówno aspekty wewnętrzne, jak i zewnętrzne, które razem tworzą kompleksowy system bezpieczeństwa narodowego. W kontekście polityki bezpieczeństwa narodowego państwo musi efektywnie zarządzać swoimi zasobami i instrumentami, aby sprostać różnorodnym zagrożeniom.

Państwo jako najważniejsza organizacja społeczna, ma za zadanie utrzymanie ładu i porządku publicznego, zarówno wewnętrznego, jak i zewnętrznego. W zakresie funkcji zewnętrznych państwo prowadzi politykę zagraniczną, utrzymując stosunki międzynarodowe z innymi państwami i organizacjami. W ramach tej funkcji kluczowe są zarówno aspekty dyplomatyczne, jak i bezpieczeństwo militarno-strategiczne, które zabezpieczają integralność terytorialną oraz suwerenność kraju. Wewnętrzna funkcja państwa koncentruje się na zapewnieniu opieki i bezpieczeństwa obywatelom, co obejmuje m.in. ochronę przed przestępczością, zarządzanie kryzysami oraz zapewnienie podstawowych usług publicznych.

W kontekście polityki bezpieczeństwa narodowego państwo musi zatem spełniać wiele ról i funkcji. Wśród nich wyróżnia się funkcje prawodawcze, które dotyczą tworzenia i wdrażania przepisów prawa, oraz funkcje porządkowe, administracyjne, gospodarcze, socjalne i wychowawcze. Każda z tych funkcji ma na celu wzmocnienie zdolności państwa do zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego⁹.

8 W. Pokruszyński, *Polityka a strategia bezpieczeństwa*, Wydawnictwo WSGE, Józefów 2011, s. 12-13.

9 W. Pokruszyński, *Etymologia polityki i strategii bezpieczeństwa w świetle wyzwań i zagrożeń XXI wieku*, „Kultura Bezpieczeństwa: Nauka, Praktyka, Refleksje”, 22/2016, s. 369.

Wewnętrzna siła państwa jest niezbędnym elementem skutecznej polityki bezpieczeństwa narodowego. Obejmuje ona zdolność do mobilizacji zasobów oraz efektywne zarządzanie sytuacjami kryzysowymi. Istotne cechy wewnętrznej siły państwa to zdolność do szybkiego reagowania na nagłe wyzwania oraz poziom rozwoju społeczno-gospodarczego, który warunkuje efektywne wykorzystanie dostępnych zasobów.

Zdolność mobilizacji obejmuje zarówno zasoby ludzkie, jak i materialne, które państwo może wykorzystać w sytuacjach kryzysowych. Obejmuje to m.in. mobilizację sił zbrojnych, aktywację służb ratunkowych oraz koordynację działań w ramach systemów zarządzania kryzysowego. Rozwój społeczno-gospodarczy wpływa na szybkość i efektywność mobilizacji, gdyż wyższy poziom rozwoju umożliwia lepsze przygotowanie i wyposażenie w zasoby oraz technologie, które mogą być wykorzystane w sytuacjach awaryjnych.

Polityczne zagrożenia dla bezpieczeństwa narodowego mogą mieć różne źródła i manifestacje. Najprościej mówiąc, polityczne zagrożenie to stan, w którym działania zorganizowanych grup społecznych lub politycznych uniemożliwiają państwu pełnienie jego głównych funkcji, osłabiając lub niwecząc działania organów i instytucji odpowiedzialnych za realizację celów narodowych. Zagrożenia polityczne mogą mieć charakter zarówno wewnętrzny, jak i międzynarodowy. Wewnętrzne zagrożenia polityczne mogą obejmować ruchy separatystyczne, ekstremizm polityczny, terroryzm wewnętrzny oraz destabilizację polityczną. Działania takich grup mogą prowadzić do rozbicia jedności narodowej, destabilizacji instytucji rządzących oraz zakłócenia funkcjonowania państwa. W Polsce, przykłady takich zagrożeń można odnaleźć w przeszłości, jak w czasach PRL, kiedy to władze musiały zmagać się z opozycją polityczną i protestami społecznymi.

Międzynarodowe zagrożenia polityczne to działania zewnętrzne, które mogą wpływać na bezpieczeństwo kraju. Mogą one obejmować agresję ze strony innych państw, wpływy obcych mocarstw, czy międzynarodowe konflikty polityczne. Instytucje międzynarodowe oraz reżimy międzynarodowe mają na celu regulację stosunków międzynarodowych oraz ograniczanie działań, które mogą być szkodliwe dla innych państw. Współpraca międzynarodowa oraz uczestnictwo w organizacjach międzynarodowych, takich jak ONZ czy NATO, są kluczowe w zarządzaniu tego typu zagrożeniami¹⁰. Przemiany polityczne w kraju mają istotny wpływ na kształt i funkcjonowanie polityki bezpieczeństwa narodowego. Zmiany ustrojowe, decyzje polityczne oraz zmieniające się obóz rządzący mają bezpośredni wpływ na sposób, w jaki państwo zarządza swoimi zasobami oraz reaguje na zagrożenia.

10 R. Jakubczak, J. Flis, *Bezpieczeństwo narodowe Polski w XXI wieku: wyzwania i strategie*, Bellona 2006, s. 22.

W Polsce jedno z kluczowych wydarzeń w historii współczesnej, które miało znaczący wpływ na politykę bezpieczeństwa, to demokratyzacja kraju po upadku PRL. Proces ten rozpoczął się w 1989 roku i wiązał się z wieloma reformami, które zmieniły sposób funkcjonowania państwa oraz jego strukturę obronną. Okres PRL był czasem, kiedy armia i inne służby bezpieczeństwa były silnie związane z władzą komunistyczną, a decyzje polityczne miały bezpośredni wpływ na działalność wojska. Zmiany ustrojowe po 1989 roku wymagały opracowania nowej strategii bezpieczeństwa oraz dostosowania instytucji obronnych do demokratycznych standardów¹¹.

Przystąpienie Polski do NATO w 1999 roku oraz do Unii Europejskiej w 2004 roku było kolejnym kluczowym krokiem w zakresie polityki bezpieczeństwa. Członkostwo w tych organizacjach przyniosło Polsce nowe możliwości oraz wyzwania. NATO jako sojusz wojskowy, zapewnił Polsce bezpieczeństwo zewnętrzne, natomiast Unia Europejska wspierała rozwój społeczno-gospodarczy oraz stabilizację polityczną. Współpraca z tymi organizacjami umożliwiła Polsce zwiększenie swojego wpływu na arenie międzynarodowej oraz wzmocnienie pozycji w zakresie bezpieczeństwa narodowego.

Współpraca z USA stanowi również istotny element polityki bezpieczeństwa Polski. Stany Zjednoczone, wspierając dążenia Polski do demokratyzacji, odegrały ważną rolę w procesie transformacji. Współpraca militarno-strategiczna, w tym udział Polski w misji w Iraku oraz negocjacje dotyczące tarczy antyrakietowej miały znaczący wpływ na kształt polityki bezpieczeństwa narodowego.

Współpraca międzynarodowa jest kluczowym elementem polityki bezpieczeństwa narodowego. W dzisiejszym zglobalizowanym świecie, żadne państwo nie może skutecznie zapewnić bezpieczeństwa narodowego w izolacji. Współpraca z innymi państwami oraz organizacjami międzynarodowymi umożliwia wymianę informacji, koordynację działań oraz wspólne zarządzanie zagrożeniami. Polska jako członek NATO i Unii Europejskiej, korzysta z międzynarodowych mechanizmów ochrony, które umożliwiają wspólne reagowanie na zagrożenia. NATO zapewnia wsparcie militarno-strategiczne oraz wspólne plany obrony, natomiast Unia Europejska wspiera stabilność społeczno-gospodarczą oraz współpracę w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego.

Współczesne wyzwania w zakresie polityki bezpieczeństwa narodowego są zróżnicowane i kompleksowe, co sprawia, że zarządzanie bezpieczeństwem staje się coraz bardziej wymagające. Globalizacja, rozwój technologii oraz zmiany w geopolityce wpływają na kształt polityki bezpieczeństwa i wymagają elastyczności, oraz innowa-

11 S. Koziej, *Obronność Polski w warunkach samodzielności strategicznej lat 90. XX wieku*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 21/2012, s. 19-21.

cyjnych rozwiązań. W tym kontekście Polska stoi przed wieloma wyzwaniami, które mają wpływ na jej strategię bezpieczeństwa narodowego.

3. PRZYKŁADY POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO W PRAKTYCE

Polityka bezpieczeństwa narodowego jest kluczowym elementem strategii państw, mającym na celu zapewnienie stabilności, ochrony oraz zdolności obronnych. W niniejszym rozdziale przyjrzymy się, jak polityka bezpieczeństwa narodowego jest realizowana w praktyce, porównując podejścia Polski i Stanów Zjednoczonych. Analiza skupi się na kluczowych przykładach oraz działaniach ilustrujących różnice i podobieństwa w polityce bezpieczeństwa obu krajów, podkreślając unikalne wyzwania i strategię dostosowane do ich specyficznych potrzeb.

Po zakończeniu okresu Polski Ludowej i przystąpieniu do NATO Polska rozpoczęła szerokie reformy i modernizację swoich Sił Zbrojnych. Proces ten był niezbędny, aby dostosować armię do standardów NATO i zapewnić jej większą efektywność w ramach sojuszu¹². Reforma Sił Zbrojnych obejmowała kilka kluczowych aspektów. Przede wszystkim, zmniejszono liczebność armii, koncentrując się na jej profesjonalizacji. W latach 90. XX wieku Polska przeszła z systemu opartego na zasadach Układu Warszawskiego na system zgodny z normami NATO. Proces ten wiązał się z reorganizacją jednostek wojskowych, a także z modernizacją strategii obronnej kraju, aby lepiej odpowiadała na nowe wyzwania i standardy międzynarodowe¹³.

Modernizacja sprzętu wojskowego była kolejnym istotnym krokiem. Polska zainwestowała w zakup nowoczesnych systemów rakietowych, myśliwców bojowych oraz zaawansowane technologie informacyjne. Zakup myśliwców F-16, a następnie przystąpienie do programu zakupu myśliwców F-35, jest przykładem dążenia do utrzymania wysokiego poziomu technologicznego w armii i poprawy jej zdolności bojowej.

Członkostwo w NATO, które Polska uzyskała w 1999 roku, miało kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa narodowego. Przystąpienie do Sojuszu Północnoatlantyckiego zapewniło Polsce ochronę w ramach artykułu 5 Traktatu Waszyngtońskiego, który zobowiązuje sojuszników do wspólnej obrony w przypadku agresji. Członkostwo w NATO pozwoliło Polsce na integrację z międzynarodowym systemem obronnym i wzmocnienie jej pozycji w regionie. Jednakże wstąpienie do NATO zobowiązywało Polskę do działań na rzecz modernizacji Sił Zbrojnych, czego odzwierciedleniem były programy takie jak „Program przebudowy i modernizacji Sił Zbrojnych RP w la-

12 W. Tkaczew, *Przemiany strukturalne i organizacyjne Wojska Polskiego w latach 1989-2014*, „Wiedza Obronna” 5/2015, s. 56.

13 S. Koziej, A. Brzozowski, *Strategia bezpieczeństwa Narodowego RP – Pierwsze 25 lat*, Warszawa 2015, s. 17-54.

tach 2001-2006” czy przyjęty już w styczniu 2003 roku „Program rozwoju Sił Zbrojnych w latach 2003-2008”¹⁴.

Po przystąpieniu do Unii Europejskiej w 2004 roku Polska uzyskała dodatkowe wsparcie w zakresie bezpieczeństwa, w tym fundusze na rozwój infrastruktury oraz wzmocnienie polityki spójności społecznej i gospodarczej. Członkostwo w UE przyczyniło się również do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego oraz umożliwiło większe zaangażowanie Polski w sprawy międzynarodowe.

Polska angażuje się w międzynarodowe misje pokojowe i stabilizacyjne, takie jak udział w misji ISAF w Afganistanie czy operacjach w Iraku. Działania te są realizowane w ramach zobowiązań NATO i mają na celu wspieranie stabilności w regionach konfliktów oraz zwiększanie doświadczenia armii.

W obliczu rosnącego zagrożenia cybernetycznego Polska intensyfikuje swoje działania w zakresie cyberobrony. Współpraca z sojusznikami oraz inwestycje w rozwój krajowej infrastruktury IT są kluczowe dla ochrony przed atakami cybernetycznymi, które stają się coraz bardziej powszechne i zaawansowane¹⁵.

Stany Zjednoczone posiadają kompleksową strategię bezpieczeństwa narodowego, która obejmuje różne aspekty, takie jak obrona przed terroryzmem, cyberzagrożeniami oraz agresją ze strony innych państw. Po zamachach z 11 września 2001 roku, walka z terroryzmem stała się priorytetem polityki bezpieczeństwa USA. Wprowadzenie Patriot Act, operacje wojskowe w Afganistanie i Iraku oraz rozbudowa struktur wywiadowczych ilustrują dążenie do zwalczania zagrożeń terrorystycznych na różnych frontach, zarówno wewnętrznych, jak i międzynarodowych¹⁶. USA regularnie inwestują w rozwój i modernizację swoich Sił Zbrojnych, obejmując to zakup nowoczesnych systemów broni, technologii obronnych oraz platform wojskowych. Programy takie jak F-35 Joint Strike Fighter oraz rozwój technologii obrony przeciw-rakietowej są przykładami strategii utrzymania przewagi technologicznej. Inwestycje te mają na celu zapewnienie USA przewagi militarnej w różnych obszarach oraz wzmocnienie ich zdolności obronnych¹⁷.

W zakresie cyberbezpieczeństwa, USA rozwija zaawansowane technologie i strategię w zakresie cyberobrony. Agencje takie jak Cyber Command oraz inicjatywy związane z bezpieczeństwem infrastruktury krytycznej mają na celu ochronę przed zagro-

14 J. Kajetanowicz, *Transformacja Sił Zbrojnych RP 1999-2020. Aspekt organizacyjny*, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, 19/2021, s. 87.

15 *Doktryna Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej*, BBN 2015, s. 4., <https://en.bbn.gov.pl/ftp/dok/01/DCB.pdf>, [dostęp: 15.09.2024].

16 M. Horzowski, K. Pluta, B. Wujec, *Doktrynalne koncepcje strategiczne Stanów Zjednoczonych*, „Zeszyty Naukowe Ruchu Studenckiego” 1/2015, s. 10.

17 Program Joint Strike Fighter, <https://zbiam.pl/artykuly/program-joint-strike-fighter-na-ostatniej-prostej/> [dostęp: 15.09.2024].

żeniami cybernetycznymi, które mogą mieć poważne konsekwencje dla bezpieczeństwa narodowego¹⁸. USA są kluczowym członkiem NATO i mają szerokie relacje obronne z innymi państwami, w tym z partnerami w Azji i Europie. Współpraca z sojusznikami i partnerami globalnymi jest istotna dla realizacji polityki bezpieczeństwa narodowego i promowania stabilności międzynarodowej¹⁹. USA prowadzi liczne operacje militarne i humanitarne na całym świecie, mające na celu stabilizację regionów konfliktowych, wspieranie sojuszników oraz przeciwdziałanie zagrożeniom globalnym. Globalne misje i operacje są częścią szerszej strategii USA mającej na celu utrzymanie międzynarodowego porządku i zapewnienie bezpieczeństwa na różnych poziomach²⁰.

W porównaniu Polski i USA w zakresie polityki bezpieczeństwa narodowego można dostrzec zarówno podobieństwa, jak i różnice. Podobieństwa obejmują zintegrowane systemy bezpieczeństwa, w które oba kraje inwestują, obejmujące zarówno aspekty militarne, jak i cywilne. Zarówno Polska, jak i USA, aktywnie współpracują w ramach międzynarodowych sojuszy i organizacji, takich jak NATO i UE, oraz angażują się w międzynarodowe misje pokojowe i stabilizacyjne, co podkreśla znaczenie współpracy międzynarodowej w polityce bezpieczeństwa.

Różnice natomiast dotyczą zakresu i skali działań. USA jako globalne mocarstwo, posiadają bardziej zaawansowane i zróżnicowane technologie obronne oraz większe zasoby, co pozwala im na prowadzenie szerokiej gamy działań obronnych i strategicznych na całym świecie. Polska, będąc krajem średniej wielkości, musi dostosować swoje strategie i zasoby do specyficznych wyzwań regionalnych i możliwości, co wpływa na jej podejście do polityki bezpieczeństwa.

Priorytety bezpieczeństwa również różnią się między krajami. Polityka bezpieczeństwa USA koncentruje się na globalnej przewadze technologicznej i zdolności do szybkiej interwencji w różnych częściach świata, podczas gdy Polska koncentruje się na bezpieczeństwie regionalnym i współpracy w ramach sojuszy międzynarodowych²¹. Analiza polityki bezpieczeństwa narodowego Polski i USA pokazuje, jak różne kraje dostosowują swoje strategie i działania w odpowiedzi na specyficzne wyzwania oraz globalne zagrożenia. Polska, poprzez swoje przystąpienie do NATO

18 D. Dziwisz, *US Cyber Command (USCYBERCOM)*, w: *The handbook of homeland security*, red. S. Romaniuk, Taylor & Francis Group, 2023, s. 306.

19 *Znaczenie relacji z Azją i Europą w Strategii bezpieczeństwa narodowego USA*, <https://pism.pl/publikacje/znaczenie-relacji-z-azja-i-europa-w-strategii-bezpieczenstwa-narodowego-usa> [dostęp: 15.09.2024].

20 *Nowa strategia US Army*, <https://defence24.pl/geopolityka/nowa-strategia-us-army-zwyciezyc-w-duzej-wojnie?srsltid=AfmBOoMIPAK9GyBKXsg4MTn5rcJLsbIRW3akl9V8eJY4YpLn-cwMogtl> [dostęp: 15.09.2024].

21 A. Hutyra, B. Sajduk, *Porównanie treści polskich i amerykańskich dokumentów strategicznych z zakresu bezpieczeństwa w latach 2001-2020*, „*Understanding Contemporary Security*” 4(79)/2022, s. 365.

i UE oraz modernizację Sił Zbrojnych, stara się zapewnić bezpieczeństwo narodowe w kontekście regionalnym i międzynarodowym. Modernizacja sprzętu, profesjonalizacja armii oraz zaangażowanie w międzynarodowe misje stabilizacyjne i pokojowe są kluczowymi elementami tej strategii. Członkostwo w NATO i UE dostarcza Polsce nie tylko wsparcia militarnego, ale także strategicznego, co wzmacnia jej pozycję w regionie i globalnie.

USA jako globalne mocarstwo, prowadzą bardziej złożoną politykę bezpieczeństwa narodowego. Ich strategia obejmuje szerokie spektrum działań obronnych, od walki z terroryzmem i cyberzagrożeniami po utrzymanie przewagi technologicznej. Współpraca z sojusznikami, globalne misje wojskowe oraz zaawansowane technologie obronne są fundamentami amerykańskiej polityki bezpieczeństwa. USA wykorzystują swoje zasoby i wpływy, aby promować stabilność międzynarodową oraz zabezpieczać swoje interesy na całym świecie²². Oba kraje, Polska i USA, uczą się od siebie nawzajem i adaptują swoje polityki w odpowiedzi na ewoluujące wyzwania w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego. Współpraca międzynarodowa, innowacje technologiczne oraz elastyczność w dostosowywaniu strategii bezpieczeństwa są kluczowe dla zapewnienia stabilności i bezpieczeństwa w zmieniającym się świecie. Polska, poprzez integrację z międzynarodowymi sojuszami i modernizację Sił Zbrojnych, oraz USA, poprzez globalne operacje i zaawansowane technologie, pokazują, jak różne podejścia mogą współistnieć i wspierać się nawzajem w obliczu wspólnych zagrożeń.

Podsumowując, zarówno Polska, jak i USA, wykazują silne zaangażowanie w zapewnienie bezpieczeństwa narodowego, choć ich strategie różnią się pod względem skali i priorytetów. Analiza ich polityki bezpieczeństwa narodowego dostarcza cennych wniosków na temat efektywności różnych podejść oraz wyzwań związanych z adaptacją do zmieniającego się środowiska międzynarodowego.

PODSUMOWANIE

Polityka bezpieczeństwa narodowego jest nieodzownym elementem funkcjonowania każdego państwa, mającym na celu zapewnienie stabilności, suwerenności oraz ochrony interesów narodowych. Kluczowym jej aspektem jest strategiczna obrona, która obejmuje utrzymanie zdolności obronnych kraju, modernizację sił zbrojnych oraz współpracę z sojusznikami, takimi jak NATO. Ochrona bezpieczeństwa wewnętrznego koncentruje się natomiast na zapewnieniu porządku publicznego, walce z przestępczością i terroryzmem oraz reagowaniu na sytuacje kryzysowe, zarówno o charakterze naturalnym, jak i spowodowanym przez człowieka.

Polityka zagraniczna odgrywa kluczową rolę w promowaniu interesów narodowych

22 A. Hutyra, B. Sajduk, *Porównanie...*, op. cit., s. 355.

na arenie międzynarodowej, wzmacniając współpracę dyplomatyczną oraz wspierając rozwój sojuszy gospodarczych i wojskowych. Z kolei bezpieczeństwo ekonomiczne opiera się na stabilizacji gospodarki, zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego i surowcowego, a także na rozwoju infrastruktury krytycznej, która umożliwia funkcjonowanie podstawowych sektorów państwa. W erze cyfrowej cyberbezpieczeństwo zyskuje na znaczeniu, skupiając się na ochronie sieci komputerowych, infrastruktury krytycznej oraz danych przed atakami cybernetycznymi.

Analizując współczesną politykę bezpieczeństwa, dostrzega się, że natura zagrożeń ulega zmianom. Współczesne wyzwania, takie jak terroryzm, cyberataki i dezinformacja, wymagają nowych, innowacyjnych środków zaradczych, które wykraczają poza tradycyjne formy obrony. W tym kontekście nieodzownym staje się wzmacnianie sojuszy międzynarodowych, zarówno w ramach organizacji, takich jak NATO i Unia Europejska, jak i na poziomie regionalnym.

W dobie dynamicznego postępu technologicznego rozwój zaawansowanych technologii, takich jak sztuczna inteligencja, autonomiczne systemy bojowe oraz narzędzia cyberobrony, staje się kluczowym elementem przyszłych strategii obronnych. Jednocześnie społeczeństwo powinno odgrywać coraz większą rolę w kształtowaniu polityki bezpieczeństwa poprzez zwiększanie zaangażowania obywatelskiego, rozwój postaw proobronnych oraz uczestnictwo w programach obrony terytorialnej.

Wnioski płynące z analizy polityki bezpieczeństwa narodowego wskazują na konieczność dalszych inwestycji w obronność, rozwój nowoczesnych technologii oraz zacieśnianie współpracy międzynarodowej. Współczesne zagrożenia są wielowymiarowe, co wymaga podejścia interdyscyplinarnego oraz elastyczności w reagowaniu na zmieniające się warunki. Kluczowym wyzwaniem dla polityki bezpieczeństwa narodowego będzie nie tylko odpowiednie reagowanie na bieżące zagrożenia, ale także przygotowanie na przyszłe, nieprzewidziane kryzysy.

Podsumowując, polityka bezpieczeństwa narodowego jest nie tylko złożonym procesem, lecz także dynamicznym, wymagającym ciągłych analiz i dostosowywania się do nowych realiów. Dalsze badania i analizy są niezbędne, aby lepiej zrozumieć ewolucję zagrożeń oraz odpowiednio przygotować państwo na przyszłe wyzwania.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

1. *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 2013.
2. Dziwisz D., *US Cyber Command (USCYBERCOM)*, w: *The handbook of homeland security*, red. S. Romaniuk, Taylor & Francis Group, 2023.
3. Horzowski M., Pluta K., Wujec B., *Doktrynalne koncepcje strategiczne Stanów Zjednoczonych*, „Zeszyty Naukowe Ruchu Studenckiego” 1/2015.

4. Hutyra A., Sajduk B., *Porównanie treści polskich i amerykańskich dokumentów strategicznych z zakresu bezpieczeństwa w latach 2001-2020*, „Understanding Contemporary Security” 4(79)/2022.
5. Jakubczak R., Flis J., *Bezpieczeństwo narodowe Polski w XXI wieku: wyzwania i strategię*, Bellona 2006.
6. Kajetanowicz J., *Transformacja Sił Zbrojnych RP 1999-2020. Aspekt organizacyjny*, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej” 19/2021.
7. Kupiński J., Keplin J., *Wybrane aspekty analizy oceny ryzyka zagrożeń bezpieczeństwa narodowego*, „Rocznik Bezpieczeństwa Morskiego” XVII/2023.
8. Koziej S., *Obronność Polski w warunkach samodzielności strategicznej lat 90. XX wieku*, „Bezpieczeństwo Narodowe”, 21/2012.
9. Koziej S., Brzozowski A., *Strategia bezpieczeństwa Narodowego RP – Pierwsze 25 lat*, Warszawa 2015.
10. Nowicka J., Elak H., Ciekanowski Z., *Bezpieczeństwo jako kategoria funkcjonowania państwa, w: Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa państwa. Cz. 2*, red. Z. Ciekanowski, Wydawnictwo Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej.
11. Pokruszyński W., *Polityka a strategia bezpieczeństwa*, Wydawnictwo WSGE, Józefów 2011.
12. Tkaczew W., *Przemiany strukturalne i organizacyjne Wojska Polskiego w latach 1989-2014*, „Wiedza Obronna” 5/2015.
13. *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2020.
14. Wasiuta O., Klepka R., Kopeć R., *Vademecum bezpieczeństwa*, Wydawnictwo Libron, Kraków 2018.
15. Żurawski S., Ciekanowski Z., *Zarządzanie kryzysowe i jego miejsce w podsystemie kierowania bezpieczeństwem narodowym*, „Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla bezpieczeństwa”, 4/2017(37).

Netografia

1. *Doktryna Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej*, BBN 2015, <https://en.bbn.gov.pl/ftp/dok/01/DCB.pdf>.
2. *Nowa strategia US Army*, <https://defence24.pl/geopolityka/nowa-strategia-us-army-zwyciezyc-w-duzejwojnie/>.
3. *Program Joint Strike Fighter*, <https://zbiam.pl/artykuly/program-joint-strike-fighter-na-ostatniej-prostej/>
4. *Znaczenie relacji z Azją i Europą w Strategii bezpieczeństwa narodowego USA*, <https://pism.pl/publikacje/znaczenie-relacji-z-azja-i-europa-w-strategii-bezpieczenstwa-narodowego-usa>.